

TÜRK KÜLTÜRÜ VE HACI BEKTAŞ VELÎ ARAŞTIRMA DERGİSİ, 2008-2010

Umut AL*

Özet

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 2008 yılından beri *Arts & Humanities Citation Index* tarafından dizinlenmektedir. Bu çalışmada *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* ve bu dergideki yayınlar bibliyometrik özellikleri açısından ele alınmaktadır. Çalışmamızda 2008-2010 yılları arasında yayımlanan 212 yayın incelenmektedir. Araştırmamızda yanıt aranan bazı sorular şunlardır: 1) *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde yayımlanan çalışmalarda en sık atıf yapılan kaynak türü (kitap, dergi vb.) hangisidir? 2) *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde yayımlanan çalışmaların yazarları hangi kurumlarda çalışmaktadır? 3) *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'ndeki yayınların kaynakçalarına bakılmak suretiyle, ilgili literatürün yaşlanma hızı nedir? Yapılan değerlendirmeler sonucunda *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde yayımlanan çalışmaların tamamının Türkçe olduğu belirlenmiştir. Dergide çalışması yayımlanan kişilerin bağlı buldukları kurumlara göre yapılan değerlendirmede en çok katkının Gazi ve Atatürk Üniversitelerindeki araştırmacılar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde atıf yapılan kaynakların çok önemli bir kısmı (%91) kitaptır. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde atıf yapılan yayınların yarısı son 12 yılda yayımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, bibliyometri, atıf analizi

TURKISH CULTURE AND HACI BEKTAS VELÎ RESEARCH QUARTERLY, 2008-2010

Abstract

Turkish Culture and Hacı Bektaş Velî Research Quarterly has been indexed by the *Arts & Humanities Citation Index* since 2008. This research examines *Turkish Culture and Hacı Bektaş Velî Research Quarterly* and bibliometric features of its publications. The research carried out covers 212 publications between the years 2008-2010. In this context, some of the

---

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye, umutal@hacettepe.edu.tr

following research questions have been addressed: 1) Which types of sources (books, journal articles, etc.) get cited more often in the publications? 2) What are the institutional affiliations of the authors of the publications? 3) What is the rate of literature obsolescence in *Turkish Culture and Hacı Bektaş Velî Research Quarterly*? In conclusion, it is found that all of the publications are written in Turkish. An important part of the contributors is affiliated with Gazi and Atatürk Universities. Books receive an overwhelming majority (91%) of all citations in *Turkish Culture and Hacı Bektaş Velî Research Quarterly*. Half of the sources cited in *Turkish Culture and Hacı Bektaş Velî Research Quarterly* have been published in the last 12 years.

Keywords: Turkish Culture and Hacı Bektaş Velî Research Quarterly, bibliometrics, citation analysis

Giriş

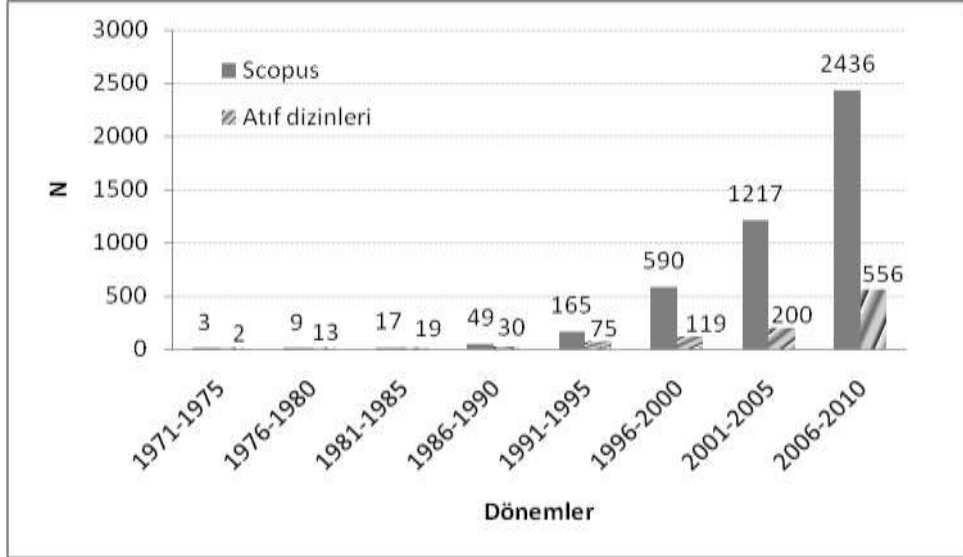
Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, Gazi Üniversitesi bünyesindeki Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Merkezi tarafından kış-bahar-yaz-güz olmak üzere yılda dört sayı olarak çıkarılan bir dergidir. 1994 yılında ilk sayısını yayımlayan *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, genellikle Hacı Bektaş Velî, Alevilik ve Türk Kültürü ekseninde Alevilik-Bektaşilik konularını içermektedir. Bu konuların yanı sıra, dergide arşiv kayıtlarında yer alan belgelere ve halk tarafından Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Merkezine ulaştırılan çeşitli dokümanlara da yer verilmektedir (Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 2010a).

1994-1998 yılları arasında yılda tek sayı olarak çıkan *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 1999 yılından itibaren yılda dört sayı yayımlamaya başlamıştır. 2011 yılının Temmuz ayı itibarıyla derginin toplam 58 sayı yayımladığı görülmektedir. Dergi *Arts & Humanities Citation Index*'in (A&HCI) yanı sıra *Ebsco Host*, *ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı* gibi farklı alan dizinleri tarafından da taranmaktadır (Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi 2010b). Bu araştırma, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nin atıf dizinlerine girdiği yıl olan 2008'den sonra yayımladığı çalışmaların bibliyometrik değerlendirmelerini içermektedir.

İlgili Literatür

Matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin kitaplar ve diğer iletişim ortamlarına uygulanmasına bibliyometri adı verilmektedir (Pritchard 1969:348). Bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulgular elde edilmesine olanak tanıyan bibliyometrik araştırmaların başlangıç tarihi konusunda farklı görüşlerin olduğu literatürde konuyla ilgili çalışmalar incelendiğinde görülmektedir. Osareh (1996:149) bibliyometrinin terim olarak yeniliğine dikkat çekerken, uygulama ve kullanımının 1890'lı yıllara kadar gittiğinden söz etmektedir. Bibliyometrinin tarihini Osareh'in belirttiğinden çok daha eskilere dayandıran Shapiro (1992:337) ise konuyla ilgili çalışmaları 1700'lü yılların ilk yarısına kadar götürmektedir. Osareh'in savını destekleyen Sengupta (1992: 92) içerik olarak ilk bibliyometrik çalışmanın Campbell tarafından 1896'da yayımlanan *Theory of the National and International Bibliography* adlı kaynak olduğunu iddia etmektedir.

Bibliyometrik çalışmaların hangi tarihte başladığına ilişkin farklı düşünceler olsa da kesin olan konu zaman içinde bibliyometriye gösterilen ilgideki artıştır. Bibliyometri ile ilgili literatürün gelişimini incelemek için 22 Temmuz 2011 tarihinde *Scopus* ve atıf dizinleri (*Science Citation Index, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index, Conference Proceedings Citation Index- Science* ve *Conference Proceedings Citation Index-Social Science & Humanities*) kapsamında bibliyometri ile ilgili çalışmalara ne ölçüde yer verildiği araştırılmıştır. Söz konusu kaynaklarda yıllara göre bibliyometri ile ilgili yer alan yayınlar beşer yıllık dönemlere ayrılarak Şekil 1'de sunulmaktadır. Taramalar atıf dizinlerinde "konu", *Scopus*'ta ise "başlık, öz ve anahtar kelime" alanları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Şekil 1 incelendiğinde hem atıf dizinlerinde hem de *Scopus*'ta konuyla ilgili çalışma sayısında zaman içinde çok ciddi artışların olduğu görülmektedir. İçerdiği kaynak sayısı itibarıyla daha büyük bir veri tabanı olan *Scopus*'ta 1986-1990 yılları arasında 49 olan bibliyometri ile ilgili kayıt sayısının 2006-2010 arasında 2436'ya yükselmiş olması kayda değerdir. Aynı dönemler için atıf dizinlerindeki konuyla ilgili çalışma sayılarının ise sırasıyla 30 ve 556 olduğu görülmektedir (bk. Şekil 1).

Şekil 1. Atif dizinleri ve *Scopus*'taki bibliyometri ile ilgili yayınlar

Türkiye’de de konuyla ilgili çalışmalara gösterilen ilginin de son yıllarda arttığı bilinmektedir. Özellikle gerek içerik gerekse yöntem bakımından bu çalışmaya benzer nitelikte atıf dizinlerindeki Türkiye orijinli dergilerin değerlendirildiği birçok çalışma vardır (Al ve Coştur 2007, Al, Soydal ve Yalçın 2010, Birinci 2008, Orbay, Karamustafaoğlu ve Öner 2007, Yalçın 2010). Bu çalışmalarda *bilig*, *Millî Folklor*, *Turkish Journal of Chemistry*, *Türk Psikoloji Dergisi* gibi dergilerin bibliyometrik özelliklerinin incelendiği ve dergilerin uluslararası platformda saygın bir dergi olarak yerini alabilmesi için birtakım önerilerin verildiği görülmektedir.

Çalışmanın Amacı ve Yöntem

Bu araştırmanın amacı, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*’nde yayımlanan çalışmaları bibliyometrik özellikleri açısından incelemek ve ortaya çıkan bulgular ışığında dergi ile ilgili değerlendirmelerde bulunmaktır. Dergide yayımlanan çalışmalar yazar sayısı, yazarların bağlı olduğu kurumlar, kaynakçada yer alan kaynak sayısı gibi çeşitli yönlerden incelenmiştir. Çalışmada sadece *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*’ndeki yayınlar değil, dergideki yayınların atıf yaptığı kaynaklar da çeşitli yönlerden analiz edilmektedir.

Araştırmamızda yanıt aranan sorular arasında “*Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*’nde yayımlanan çalışmalarda en sık atıf yapılan kaynak türünün hangisi olduğu”, “en verimli yazarların kimler olduğu”, “*Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*’ndeki yayınların kaynakçalarına bakılmak suretiyle, ilgili literatürün yaşlanma hızının

ne olduğu” gibi çeşitli sorular bulunmaktadır. Bu soruların yanıtlanması ile dergi niceliksel açıdan analiz edilecek ve niteliksel olarak kendini geliştirebilmesi için önerilerde bulunulabilecektir.

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi’ndeki çalışmalarını inceleyebilmek amacıyla *A&HCI* üzerinde 21 Temmuz 2011 tarihinde çevrimiçi bir tarama yapılmıştır. Bu taramada *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*’nde 2008-2010 yılları arasında yayımlanan 212 adet yayına ait bibliyografik bilgiler elde edilmiştir. Söz konusu bibliyografik bilgiler arasında yazar adları, makale başlıkları, yayın dilleri, yayın yılları, doküman türleri, gibi bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca her bir çalışmanın kaynakçasında bulunan yayınlara ait bilgiler de veri tabanından indirilmiştir. Araştırma sorularına yanıt verebilmek amacıyla, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*’ndeki yayınlar iki aşamada incelenmiştir. İlk olarak dergide yayımlanan çalışmaların bibliyometrik özellikleri (yıl, sayfa sayısı, yazar sayısı vb.) analiz edilmiş, ikinci aşamada dergide atıf yapılan kaynaklar (tür, atıf yapılan kaynağın yaşı vb.) değerlendirilmiştir.

Araştırmamız kapsamında kullanılan yayın terimi makale, şiir, kitap tanıtımı, editoryal, bibliyografya, biyografi ve derleme türündeki yazıları içermektedir. Yayın türlerine yönelik olarak yapılan analizler atıf dizinlerinin sahibi olan Thomson Reuters’in yaptığı sınıflandırmaya dayanmaktadır.

Bulgular ve Yorum

Son birkaç yıldır atıf dizinlerine giren Türkiye adresli dergi sayısının arttığı gözlenmektedir. Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (2010) verilerine göre Eylül 2010 itibarıyla *Web of Science* tarafından dizinlenen Türkiye adresli dergi sayısı 75’tir. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, *A&HCI* altında dizinlenen altı dergiden bir tanesidir. Diğer beş derginin *Adalya*, *METU Journal of the Faculty of Architecture*, *Millî Folklor*, *OLBA* ve *TUBA-AR-Turkish Academy of Sciences Journal of Archaeology* olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan tarama sonucunda *A&HCI* altında *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*’ne ait toplam 212 adet yayın bulunduğu saptanmıştır. Bu yayınların 148 tanesi makale, 41 tanesi şiir, dokuz tanesi editoryal, beş tanesi kitap tanıtımı, beş tanesi biyografi, üç tanesi bibliyografya ve bir tanesi de derlemedir. Tablo 1’de *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*’ndeki yayınların sayfa sayıları ve bu yayınlarda yararlanılan kaynaklara

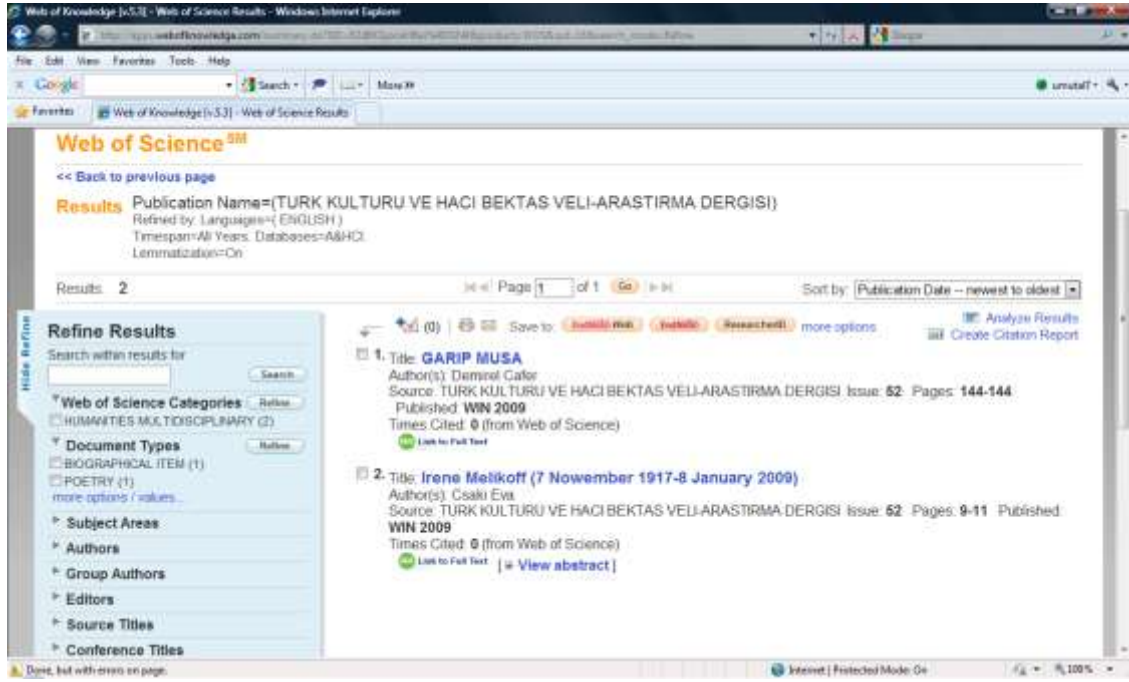
ilişkin genel bilgiler verilmektedir. Buna göre *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde yayımlanan bir makalenin ortalama sayfa uzunluğu 19, makalelerde atıf yapılan ortalama kaynak sayısı ise 18'dir. Sayfa uzunluğu açısından makalelerin makale dışında kalan yayın türlerinden iki kat daha uzun olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, derleme olarak sınıflanmış ve 130 kaynağın kullanıldığı yayın dışarıda bırakılarak değerlendirme yapıldığında 2,4 olan ortalama yararlanılan kaynak sayısının söz konusu yayınlar için 0,4'e düştüğü görülmektedir. Diğer başlığı altındaki 63 yayında toplam 26 kaynağa referans verilmektedir.

Tablo 1. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'ndeki yayınlarla ilgili bilgiler

Yayın türü	Yayın sayısı		Sayfa sayısı			Kaynak sayısı		
	N		N	$\bar{X}$	SS	N	$\bar{X}$	SS
Makale	148		2747	18,6	14,8	2729	18,4	17,7
Diğer	64		267	4,2	7,3	156	2,4	16,4
Toplam	212		3014	14,2	14,6	2885	13,6	18,8

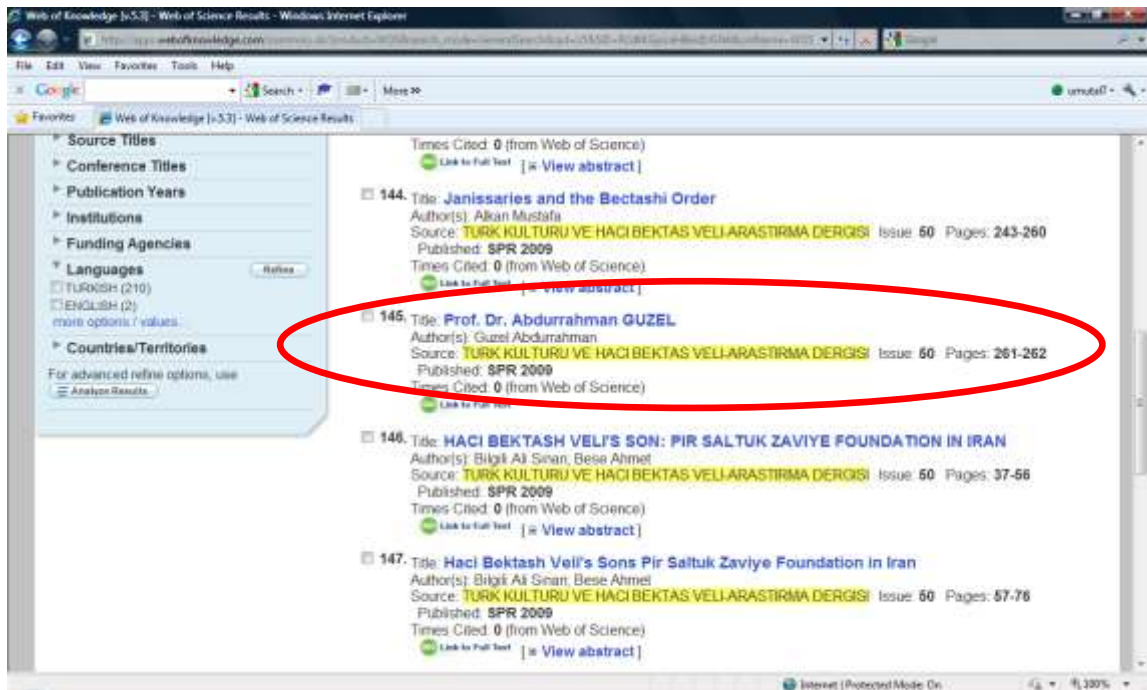
Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'ndeki çalışmaların yayın tarihlerine bakıldığında 2008 yılında 64, 2009 yılında 68 ve 2010 yılında 80 yayın üretildiği görülmektedir.

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'ndeki çalışmaların yayın diline göre incelendiğinde, tüm yayınların Türkçe olmasına karşın Thomson Reuters tarafından yapılan sınıflamada iki yayının İngilizce olarak veri tabanına girdiği saptanmıştır (bk. Şekil 2). Bu ve benzeri durumlar hakkındaki bilgilerin dergi yönetimi tarafından veri tabanını üreten kuruma ulaştırılması hâlinde yanlış girişler ortadan kalkacaktır. Ne yazık ki, yanlış girişlere *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde yayımlanmış birçok çalışmada rastlanmaktadır (yayın başlığındaki hatalı giriş örneği için bk. Şekil 3 ve Şekil 4). Açıkçası bu durum Thomson Reuters bünyesinde veri tabanına giriş yapan kişilerin yayınları doğru şekilde tanımlayamamasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 2. Yayın dili Türkçe olan fakat A&HCI içinde İngilizce olarak görünen yayımlar

Makaleler incelendiğinde atıf dizinleri kapsamındaki Türkiye orijinli birçok dergide görülen Türkçe ağırlıklı yayın yapma durumunun *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* için de geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum bir ölçüde dergideki yayınların atıf alma olasılığını azaltmaktadır. Mevcut sistemde yazarlardan 150 kelime civarında İngilizce özet istenmektedir. Görünürlüğün artması isteniyorsa, en azından ilk aşamada makaleler için İngilizce geniş özetlerin yazarlardan talep edilmesi düşünülebilir.

Şekil 3. Yayın başlığındaki hatalı giriş örneği

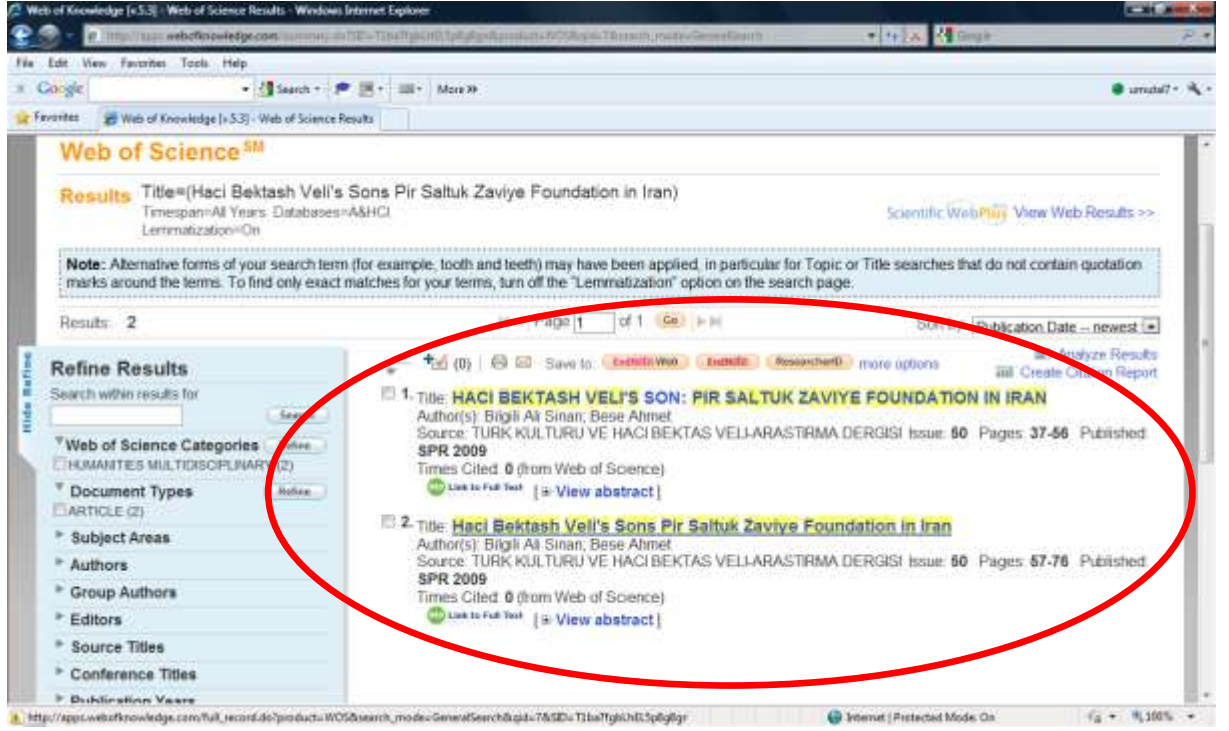

Şekil 4. Şekil 3'te gösterilen yayının orijinali

Yazarlar

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'ndeki 212 yayın toplam 166 farklı yazarın katkısı ile üretilmiştir. Söz konusu yazarların %78'i (129 yazar) dergiye sadece birer yayın ile katkıda bulunmuşlardır. Yazar olarak dergiye en çok katkı yapan araştırmacı altı makalesi bulunan Ali Sinan Bilgili'dir. Yapılan inceleme sonucunda bu makalelerden bir tanesinin veri tabanında ikilendiği saptanmıştır (bk. Şekil 5). Bu tür bir hatanın sebebi söz konusu makalenin ilk olarak (37-56 sayfaları arasında) İngilizce kaleme alınması, Türkçe sürümüne 57 ile 76. sayfalar arasında yer verilmiş olmasıdır. Veri tabanına kaydeden kişiler ise bu iki yazıyı ayrı yazılar şeklinde değerlendirmiştir.

Şekil 5. Aynı makalenin iki ayrı yayınmış gibi görünmesi

Araştırmada *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'ne yönelik olarak elde edilen yazar verimliliğine ilişkin bulguların Lotka Yasasına uyup uymadığı test edildiğinde, yasada öngörülenden çok daha fazla kişinin birer yayın (129 yazar - yazarların %78'i) ile dergiye katkıda bulunduğu görülmektedir. Çalışma kapsamındaki yıllar arasında *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde iki ve daha fazla yayını bulunan kişi sayısı ise 37'dir. Yayınları ile belli bir literatüre katkısı bulunan yazarların, söz konusu katkıyı kaç yayın ile sağladığını saptamak için kullanılan bir bibliyometrik yasa olan Lotka Yasasına göre, belirli bir konuda yayın yapan yazarların %60'ının sadece bir çalışma, %15'inin iki, %6,6'sının üç, %3,75'inin ise dört çalışma yayımladığı öngörülmektedir. (De Solla Price, 1963). Lotka Yasası yazar verimliliğini değerlendirmede önemli bir araç olmakla birlikte, çalışmamızdaki veri setinin tek bir dergiden geldiği ve üç yıl gibi kısa bir dönemi içerdiği dikkate alınmalıdır.

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'ndeki çalışmaların büyük çoğunluğu tek yazarlıdır. Birden çok yazar tarafından kaleme alınan çalışma sayısı 21'dir (tüm yayınların %10'u). Bu çalışmaların 19 tanesi iki yazarlı, birer tanesi ise üç ve beş yazarlıdır. Öte yandan veri tabanı kayıtları dizinlenmiş beş anonim çalışmanın bulunduğu işaret etmektedir. Birçok disiplinde çok yazarlılık ile ilgili olarak ciddi bir eğilim olmasına karşın *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde böyle bir eğilime rastlanmamıştır. Çalışma alanları itibarıyla *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma*

Dergisi'nde yayın yapan araştırmacıların diğer birçok bilim dalına göre bireysel çalıştıkları anlaşılmaktadır. Daha önce yapılan ve Türkiye'nin atıf dizinlerindeki diğer dergilerine yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda (Al ve Coştur 2007, Al, Soydal ve Yalçın 2010, Birinci 2008, Yalçın 2010) elde edilen çok yazarlılık ile ilgili bulgular Tablo 2'de sunulmaktadır.

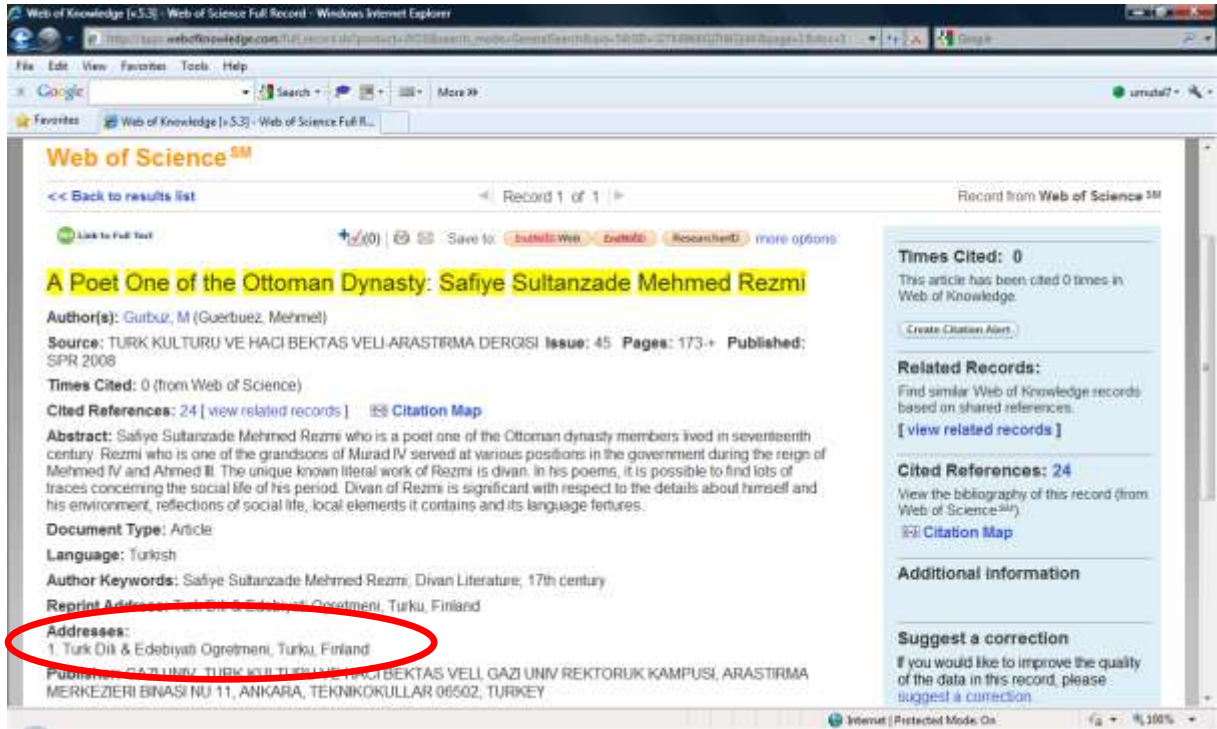
Tablo 2. Dergilerdeki yayınların yazar sayısı ile ilgili bilgiler

Dergi	Tek yazarlı		çok yazarlı		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
<i>bilig</i>	84	84	16	16	100	100
<i>Milli Folklor</i>	169	97	5	3	174	100
<i>Turkish Journal of Chemistry</i>	100	12	761	88	861	100
<i>Türk Psikoloji Dergisi</i>	51	43	67	57	118	100

Kurumlar

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'ndeki yayınların kimlere ait olduğuna ilişkin olarak *A&HCI*'da tutulan kayıtlar incelendiğinde yayınların yarısından fazlasında (212 kaydın 109'unda) kurum bilgilerinin tutulduğu addresses alanının boş olduğu saptanmıştır. Bazı kayıtlarda ise yanlış bilgi bulunduğu görülmektedir (bk. Şekil 6). Bu tür yanlışlıkların düzeltilmemesi ve boş olan alanların doldurulmaması durumunda dergiye yönelik olarak yapılacak birtakım analizlerin eksik kalacağı bilinmelidir.

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'ndeki yayınlar birçok farklı kurumdan kişiler tarafından kaleme alınmıştır. Kurumsal açıdan ortaya çıkan söz konusu çeşitlilik derginin kendisini ülke sınırları içerisinde benimsettiğinin bir göstergesidir. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde yayın yapan kişilerin 31 farklı kurumda çalıştığı ve yazarların kurumlara göre dağılımı incelendiğinde en fazla katkının Gazi (45 yayın) ve Atatürk niversitesi (16 yayın) mensupları tarafından yapıldığı görülmektedir. Derginin Gazi niversitesi bünyesinde yayımlanıyor olmasının doğal bir sonucu olarak en fazla katkının Gazi niversitesi araştırmacıları tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Şekil 6. Adres alanındaki yanlış giriş örneği

Atıf Yapılan Kaynaklar

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'ndeki yayınların kaynakçalarında toplam 2885 atıf yer almaktadır. Söz konusu atıfların büyük oranda (%91) kitaplara yapıldığı görülürken dergilere ve tezlere yapılan atıfların sayısı (toplam 241 atıf) oldukça azdır. Sanat ve beşeri bilimler altında dizinlenen dergilerde kitap ağırlıklı bir bilimsel iletişimin gerçekleştirildiği (Al, Şahiner ve Tonta 2006) bilinmekle birlikte, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'ne yönelik olarak elde edilen oran oldukça yüksektir. Dergilerdeki makalelere yapılan atıflar incelendiğinde ise, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nin geçmiş yıllardaki yayınlarına yapılan atıflar dikkati çekmektedir.

Bilimsel dergilerde yayımlanan makalelerin kullanım oranı zamanla azalmaktadır. Bir başka ifadeyle yayınlar yaşlandıkça giderek daha az atıf almaktadırlar (Meadows 1967, Earle ve Vickery 1969). "Literatür eskimesi" (obsolescence) ya da "literatür yaşlanması" (aging) olarak bilinen bu durumu göstermek için "yarı yaşam" (half-life) adı verilen bir ölçüden yararlanılmaktadır. Yarı yaşam, "atıf ya da istek yapılan kaynakların ortanca yaşı" olarak tanımlanmaktadır (Earle ve Vickery 1969:132, Line 1970:46).

Yarı yaşamı hesaplayabilmek için *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'ndeki yayınlarda yer alan 2885 atıf, atıf yapılan çalışmanın yayımlandığı yıla göre

sıralanmıştır. Bazı atıflara ait yayın yılı bilgisi bulunmamaktadır. Ayrıca miladi takvime göre verilmeyen az sayıdaki atıf da sıralamada dikkate alınmamıştır. Yayın yılı bilgisi olmayan ve miladi takvime göre verilmeyen atıfların toplam sayısı 190'dır ve ihmal edilebilir düzeydedir. Sonuç olarak literatür eskimesine yönelik değerlendirme yayın yılı bilgisi bulunan 2695 atıf üzerinden gerçekleştirilmiştir. Söz konusu 2695 atıfın yayın yılı, kaynakçalarında yer aldıkları kaynağın yayın yılından çıkarılmak suretiyle her bir atıfa ait eskime rakamı elde edilmiştir. Eskime rakamlarının büyükten küçüğe sıralanması sonucunda 1348. sırada yer alan değer (ortanca) atıf yapılan kaynakların yarı yaşamını vermiştir. Buna göre, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'ndeki yayınlarda atıf yapılan kaynakların yarı yaşamı 12 yıldır. Başka bir ifadeyle, kaynakçalarda yer alan yayınların yarısına yayımlandıktan 12 yıl ve sonrasında atıf yapılmıştır.

Türkiye'nin atıf dizinlerindeki dergilerine yönelik olarak daha önce gerçekleştirilen bibliyometrik araştırmalarda yarı yaşam rakamları *Türk Psikoloji Dergisi* için 10 (Al ve Coştur 2007), *Millî Folklor* için 12 (Yalçın 2010), *bilig* (Al, Soydal ve Yalçın 2010) için ise 16 yıl olarak hesaplanmıştır. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* yarı yaşam açısından *Millî Folklor* dergisine benzemektedir. Bir alana ya da bir dergiye yönelik olarak hesaplanan yarı yaşam rakamları etki faktörü hesaplamaları ile yakından ilgili olmasından dolayı önem arz etmektedir. Bir dergide, önceki iki yılda yayımlanan makalelere o yıl içerisinde yapılan atıf sayısının, o derginin önceki iki yılda yayımladığı makale sayısına bölünmesiyle hesaplanan bir bibliyometrik gösterge olan etki faktörü değerinin (Garfield 1994) *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* için yüksek çıkması beklenmemelidir.

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'nde yayımlanan çalışmaların kaynakçaları üzerinden hesaplanan eskime değerlerine ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmaktadır. Buna göre atıf yapılan kaynakların %30'unun yedi yaşından küçük olduğu ve yaklaşık %20'lik bölümünün ise 36 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Bunların yaklaşık %14'ü 48 yaş ve üzerindedir. Öte yandan 100 yaşından büyük 63 kaynağa atıf yapılmış olması da bazı araştırmalarda tarihî kaynakların az da olsa kullanıldığına işaret etmektedir.

Tablo 3. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'ndeki yayınlarda atıf yapılan kaynakların yaşı

Yaş	N	%
0-3	397	14,7
4-7	425	15,8
8-11	420	15,6
12-15	321	11,9
16-19	254	9,4
20-23	128	4,8
24-27	95	3,5
28-31	55	2,0
32-35	65	2,4
36-39	59	2,2
40-43	50	1,9
44-47	52	1,9
48 ve üzeri	374	13,9
Toplam	2695	100,0

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde 2008-2010 yılları arasında yayımlanan çalışmalar bibliyometrik özellikleri açısından incelenmiştir. Dergide makalelerden sonra en fazla katkının olduğu yayın türü şiirdir. Derginin yazar yelpazesi geniştir ve dergideki çalışmaların büyük çoğunluğunun tek yazarlı olduğu saptanmıştır. Derginin içeriğinin oluşmasına birçok farklı kurumun katkıda bulunduğu görülmektedir ve *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde en fazla çalışma Gazi Üniversitesi araştırmacıları tarafından gerçekleştirilmiştir.

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, A&HCI kapsamındaki Türkiye kaynaklı az sayıda dergiden birisidir. Derginin A&HCI'daki konumunu sağlamlaştırması ve uluslararası platformda saygın bir dergi olarak yerini alabilmesi için birtakım önlemlerin alınması uygun olacaktır. Bu bağlamda yapılması gerekenleri ana başlıklarıyla şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Dergi yılda dört sayı çıkarmaktadır. Eğer dergiye makale göndermede yeni sayılar çıkarmaya yetecek düzeyde bir talep söz konusuysa, derginin yayın sıklığının artırılması yoluna gidilebilir. Çünkü atıf dizinlerindeki dergilerin yılda çıkardıkları yayın sayıları ile bilim camiası içindeki görünürlükleri arasında bir ilişki bulunduğu bilinmektedir. Bunun yapılamaması ve yılda dört sayı olarak yayımlanmaya devam edilmesi durumunda dergide yer verilen makale sayısının artırılması tercih edilebilir.

- Thomson Reuters'in atıf dizinlerini kullanıcıların erişimine sunduğu platform olan *Web of Knowledge* üzerinde *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'ne ilişkin pek çok hatalı girişin bulunduğu saptanmıştır. Bu hataların dergi yönetimi tarafından veri tabanını üreten kuruma ulaştırılması hâlinde yanlış girişler ortadan kalkacaktır. Öte yandan gelecekte, dergi yönetiminin yeni sayılar çıktıkça yayınların bibliyografik bilgilerini (yazar adları, makale başlığı, sayfa aralığı, kurum bilgileri vb.) içeren bir şablon aracılığıyla doğru bilgileri Thomson Reuters'e iletmesi bu tip sorunların çözümüne yardımcı olacaktır. Ayrıca dergiye makale gönderecek kişiler için de örnek bir makale şablonuna web sitesinde yer verilmesi editoryal açıdan gerçekleştirilen işlemleri kolaylaştıracaktır.
- *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*'nde yayımlanan çalışmaların dili Türkçe'dir. Her ne kadar makalelerin İngilizce özetleri (150 kelime civarında) dergide yer alıyor olsa da, yayın dilinin Türkçe olması yurt dışındaki araştırmacıların derginin içeriği hakkında yeterli bilgi sahibi olmasını engellemektedir. Derginin görünürlüğünün artması için kısa özetlerin yanında, çalışmayı genel hatlarıyla ele alan daha uzun İngilizce özetlerin de dergide yayımlanması düşünülebilir. Bu şekilde hem yayınların atıf alma potansiyeli artacak, hem de Türkçe bilmeyen kişilerin derginin içeriğine erişimi olanaklı hâle gelecektir.
- Dergide yayımlanan çalışmalara web üzerinden serbest şekilde erişim sağlanabiliyor olması son derece önemlidir. Site üzerinde küçük bir arama platformunun kurulması ile kullanıcıların daha etkin bir şekilde dergideki yayınlara erişim sağlayabilmesi mümkün olacaktır.

Bu ve benzeri bibliyometrik araştırmalar dergilerin kendilerini daha yakından tanımasına olanak tanımaktadır. Gelecekte daha büyük veri setleri ile yapılacak karşılaştırmalı çalışmalar ile daha ayrıntılı analizler gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- AL, Umut ve Recai COŞTUR. (2007). "Türk Psikoloji Dergisi'nin Bibliyometrik Profili". *Türk Kütüphaneciliği* 21 (2): 142-163.
- AL, Umut, İrem SOYDAL ve Haydar YALÇIN. (2010). "Bibliyometrik Özellikleri Açısından Bilig'in Değerlendirilmesi". *bilig*, 55: 1-20.

- AL, Umut, Mustafa ŞAHİNER ve Yaşar TONTA. (2006). "Arts and Humanities Literature: Bibliometric Characteristics of Contributions by Turkish Authors". *Journal of the American Society for Information Science & Technology*, 57 (8): 1011-1022.
- BİRİNCİ, Hatice Gülşen. (2008). "Turkish Journal of Chemistry'nin bibliyometrik analizi". *Bilgi Dünyası*, 9 (2): 348-369.
- DE SOLLA PRICE, Derek John. (1963). *Little Science, Big Science*. New York: Columbia University Press.
- EARLE, Penelope ve Brian VICKERY. (1969). "Social Science Literature Use in the UK as Indicated by Citations". *Journal of Documentation*, 25: 123-141.
- GARFIELD, Eugene. (1994). "The Thomson Reuters impact factor". http://thomsonreuters.com/products_services/science/free/essays/impact_factor/ Erişim tarihi: 24 Temmuz 2011
- LINE, Maurice. (1970). "The 'half-life' of Periodical Literature: Apparent and Real Obsolescence". *Journal of Documentation*, 26: 46-54.
- MEADOWS, Jack. (1967). "The Citation Characteristics of Astronomical Research Literature". *Journal of Documentation*, 23: 28-33.
- ORBAY, Metin, Orhan KARAMUSTAFAOĞLU ve Feda ÖNER (2007). "What Does Hirsch Index Evolution Explain Us? A Case Study: Turkish Journal of Chemistry". *Biblios* 8 (27): 1-5. <http://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/0704/0704.1602.pdf> Erişim tarihi: 20 Temmuz 2011
- OSAREH, Farideh. (1996). "Bibliometrics, Citation Analysis and Co-citation Analysis: A Review of Literature I". *Libri*, 46: 149-158.
- PRITCHARD, Alan. (1969). "Statistical Bibliography or Bibliometrics?" *Journal of Documentation*, 25: 348-349.
- SENGUPTA, I.N. (1992). "Bibliometrics, Informetrics, Scientometrics and Librametrics: an Overview". *Libri*, 42 (2): 75-98.
- SHAPIRO, Fred. (1992). "Origins of Bibliometrics, Citation Indexing, and Citation Analysis: The Neglected Legal Literature". *Journal of the American Society for Information Science*, 43 (5): 337-339.

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi. (2010a). “Dergi Hakkında”.
<http://hbvdergisi.gazi.edu.tr/index.php?module=hakkinda&lang=tr> Erişim tarihi: 20
Temmuz 2011

Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi. (2010b). “Yazım ve Yayın İlkeleri”.
<http://hbvdergisi.gazi.edu.tr/index.php?module=yazimyayin&lang=tr> Erişim tarihi: 20
Temmuz 2011

Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi. (2010). “ISI Web of Science (SCI-SSCI-A&HCI)
Veri tabanlarında İndekslenen Türkiye Adresli Bilimsel Dergiler, Yayın ve Atıf
Sayıları”. Erişim tarihi: 20 Temmuz 2011

YALÇIN, Haydar. (2010). “Millî Folklor Dergisinin Bibliyometrik Profili (2007-2009)”.
Millî Folklor, 22 (85): 205-211.